

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

VARNOST NA NIVOJSKIH PREHODIH CESTE ČEZ ŽELEZNIŠKO PROGO

»USTAVITE SE. VLAK SE NE MORE.«

PROGRAM AKTIVNOSTI

od 17. do 28. februarja 2014

SKUPAJ ZA
VEČJO VARNOST

Ustavite se. Vlak se ne more.

Prečkajte železniško progo varno na nivojskih prehodih.

1. UVOD

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa bo v letošnjem letu izvedla nacionalno akcijo za večjo varnost na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo, ki je opredeljena v Resoluciji nacionalnega programa varnosti cestnega prometa za obdobje od 2013 do 2022. Po šestih uspešno izvedenih preventivnih akcijah in glede na pozitivne statistične trende ter odzivu javnosti, je odločitev povsem pričakovana.

Problematika varnosti cestnega prometa na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo je povezana predvsem z neupoštevanjem prometnih pravil in v nekaterih primerih z nizko kulturo in predrznostjo udeležencev v cestnem prometu. Posledice takšnega obnašanja so prepogoste prometne nesreče oz. izredni dogodki na nivojskih prehodih, ki imajo hude posledice tako za posameznike, kakor tudi za družbo kot celoto. Pri tem prednjačijo nesreče pretežno na pasivno zavarovanih nivojskih prehodih kategoriziranih in nekategoriziranih lokalnih cest preko železniških prog, ki so pogosto neustrezno ali pomanjkljivo označeni (neskladna, manjkajoča prometna signalizacija). Pri tem je potrebno poudariti, da poznamo aktivno in pasivno zavarovane nivojske prehode. Slednji so označeni oziroma zavarovani zgolj s prometnimi znaki, ki nas opozarjajo na nevarnost in na približevanje nivojskemu prehodu. Nezavarovanih nivojskih prehodov ceste čez železniško progo torej ni.

S programom aktivnosti za povečanje varnosti na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo, ki po vsebini ostaja podoben prejšnjim, želimo različni državni organi in nevladne organizacije s točno določenimi ukrepi vplivati na večjo varnost udeležencev na nivojskih prehodih. Slogan letošnje preventivne akcije ostaja: **»Ustavite se. Vlak se ne more«**. Podslogan se glasi: **»Prečkajte železniško progo varno na nivojskih prehodih«**. Namen akcije je vplivati na vedenje voznikov in drugih udeležencev cestnega prometa ter posredno zmanjšati število prometnih nesreč in njihovih posledic na nivojskih prehodih.

Kljub ambicioznim infrastrukturnim projektom države na področju modernizacije in nadgradnje nivojskih prehodov ceste čez železniško progo, ki so predvideni v letošnjem in naslednjem letu, je potrebno še naprej osveščati javnost glede doslednega upoštevanja prometne signalizacije (npr. »Andrejev križ«, izmenično utripajoče rdeče luči na svetlobnem znaku, spuščanje zapornic, polzapornic, itd.) in s tem povezanim odgovornim ter preudarnim ravnanjem udeležencev v cestnem prometu.

2. CILJ

V preventivni akciji so, glede na namen, opredeljeni naslednji cilji:

1. ZMANJŠANJE ŠTEVILA PROMETNIH NESREČ NA NIVOJSKIH PREHODIH CESTE ČEZ ŽELEZNIŠKO PROGO.

V zadnjih šestnajstih letih se je na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo zgodilo 545 izrednih dogodkov.

2. ZMANJŠANJE ŠTEVILA UMRLIH IN POŠKODOVANIH UDELEŽENCEV V PROMETU NA NIVOJSKIH PREHODIH CESTE ČEZ ŽELEZNIŠKO PROGO.

V izrednih dogodkih na nivojskih prehodih je v zadnjih šestnajstih letih umrlo 121 ljudi, 237 jih je bilo poškodovanih.

3. POVEČANJE ZAVEDANJA IN ODGOVORNOSTI LJUDI PRI PREČKANJU NIVOJSKIH PREHODOV CESTE ČEZ ŽELEZNIŠKO PROGO.

Povečana pozornost, pazljivost in spoštovanje prometnih pravil, predvsem prometne signalizacije (npr. znaka Andrejev križ, spuščeni zapornic ali polzapornic), bi varnost na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo izboljšala.

3. ANALIZA

V Sloveniji je po podatkih z dne 1.1.2014 skupaj **830 nivojskih prehodov** ceste čez železniško progo, od katerih je **490 pasivno zavarovanih nivojskih prehodov** (označenih s prometnimi znaki, ki nas opozarjajo na nevarnost in na približevanje nivojskemu prehodu), **340 je aktivno zavarovanih nivojskih prehodov** (zavarovani z zapornicami, s polzapornicami ali z zapornimi bruni in svetlobnim ter zvočnim znakom). V letu 2013 se je število vseh nivojskih prehodov zmanjšalo za 8 prehodov. Od tega je bilo v letu 2013 ukinjenih 7 pasivno zavarovanih nivojskih prehodov in 1 aktivno zavarovan nivojski prehod, aktivno zavarovalo pa se je 5 nivojskih prehodov. Razmerje aktivnih in pasivno zavarovanih nivojskih prehodov je 41 % : 59 % v prid pasivnih.

Tabela 1: število nivojskih prehodov (pasivno zavarovani) od l. 2001 - 2013

december leta	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
št. NPR	1006	988	976	974	972	966	944	932	913	888	841	838	830
% NPR z AK	69 %	67 %	67 %	67 %	66 %	66 %	65 %	64 %	63 %	62 %	60 %	60 %	59 %
število NPR z AK	691	661	651	648	638	637	610	599	573	549	505	503	490

Največ pasivno zavarovanih nivojskih prehodov je na progah:

- državna meja – Metlika – Novo mesto – Ljubljana (113);
- državna meja – Rogatec – Grobelno (51);
- Ljutomer – Gornja Radgona (45);
- Sevnica – Trebnje (44);
- Grosuplje – Kočevje (41);
- Celje – Velenje (34);
- Maribor – Prevalje – državna meja (25);
- Ormož – Hodoš – državna meja (25).

Po podatkih¹ iz analize stanja na tem področju so ključne naslednje ugotovitve:

- v letu 2013 je v štirih (4) izrednih dogodkih na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo umrlo 5 ljudi ali 4 % vseh umrlih v prometnih nesrečah;
- dva od štirih izrednih dogodkov s smrtnim izidom sta se zgodila na aktivno zavarovanih nivojskih prehodih (avtomatska zapornica);
- v zadnjih šestnajstih letih je na nivojskih prehodih umrlo 121 oseb ali v povprečju 8 na leto;
- zadnje leto je bilo po številu izrednih dogodkov na nivojskih prehodih eno najvarnejših (primerjalno z letom 2012 zmanjšanje za 25 %), vendar pa so bile posledice le teh hujše (primerjalno z letom 2012 enako število mrtvih (5) ter povečanje poškodovanih za 36 %, v letu 2012 - 9 poškodovanih in lansko leto 14 poškodovanih);
- število pasivno zavarovanih nivojskih prehodov, oziroma označenih le s prometnim znakom »Andrejev križ«, se je v zadnjih trinajstih letih zmanjšalo za 201 nivojski prehod oz. za 29 %. V letu 2013 se je v primerjavi z letom 2012 število zmanjšalo za 13 pasivno zavarovanih nivojskih prehodov;
- velika večina prometnih nesreč oz. izrednih dogodkov na nivojskih prehodih se zgodi na lokalnih cestah, kjer so prehodi pogosto neustrezno ali pomanjkljivo označeni (neskladna, manjkajoča prometna signalizacija).

Slovenski predpisi s področja varnosti v cestnem in železniškem prometu predpisujejo, da ima vlak ali drugo prevozno sredstvo, ki se premika po železniških tirih, zaradi svoje velike teže in dolge zavorne poti (tudi do 1 km), prednost pred drugimi udeleženci v cestnem prometu.

- **40. člena Zakona o pravilih cestnega prometa pravi, da imajo na nivojskih prehodih vlak in druga tirna vozila, ki se premikajo po železniških tirih, prednost pred vsemi udeleženci cestnega prometa.**

Voznik, ki se približuje nivojskemu prehodu mora torej voziti s potrebno previdnostjo in takšno hitrostjo, da lahko pred njim varno ustavi. Pri tem je potrebno pazljivo opazovati dogajanje v preglednostnem prostoru in postavljeno prometno signalizacijo.

---

¹ Statistični podatki Slovenskih železnic

Pasivno zavarovani nivojski prehodi ceste čez železniško progo so označeni z Andrejevim križem (v nekaterih primerih, ko ni zagotovljen ustrezen preglednostni prostor, še dodatno s STOP znakom), zato mora voznik, ki se približuje takšnemu nivojskemu prehodu pred prehodom ustaviti in se prepričati, da lahko varno prečka železniško progo.

Na podlagi statističnih podatkov Slovenskih železnic je od leta 1998 (tabela 2) pri prečkanju železniške proge na nivojskih prehodih umrlo 121 ljudi.

Tabela 2: prometne nesreče oz. izredni dogodki na nivojskih prehodih

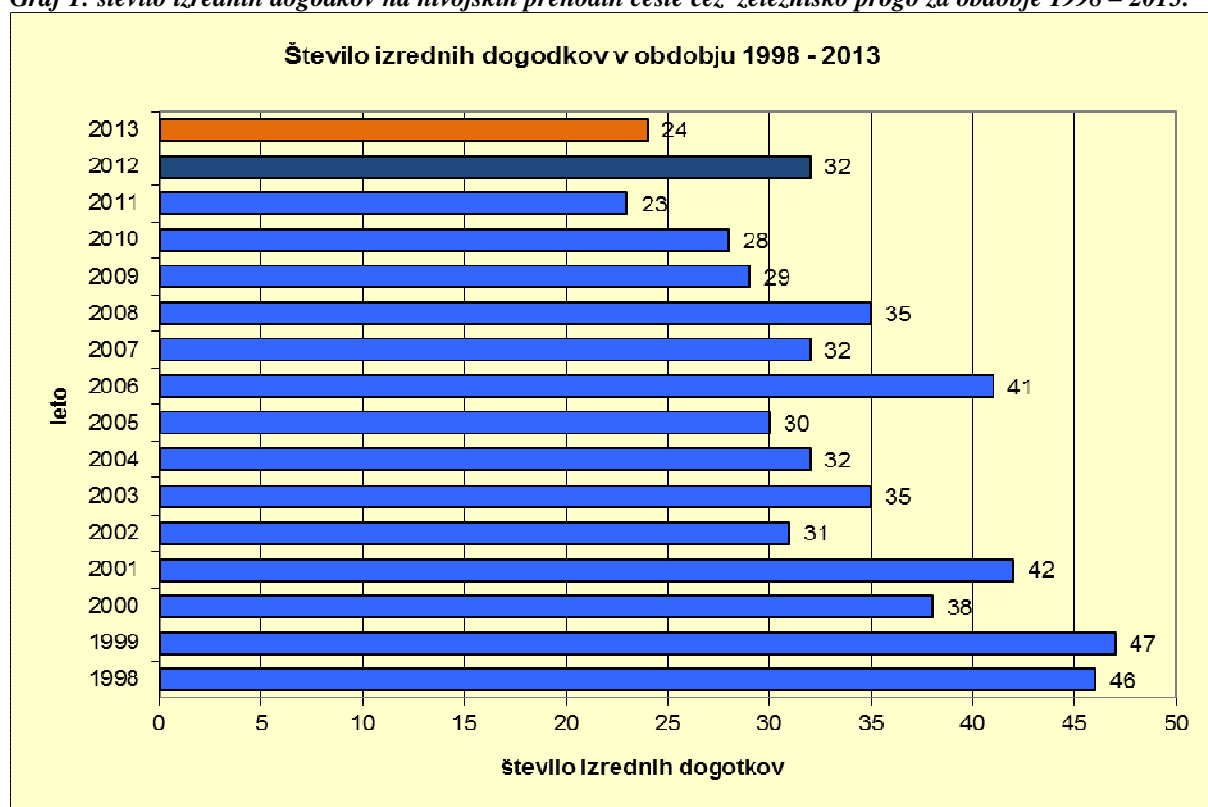
leto	izredni dogodki						posledice	
	NPr-avt. zapor.	NPr-sign. luči	NPr-ročne zap.	NPr-Andrejev križ	prehod za pešce	skupaj izrednih dogodkov	mrtvi	telesno pošk.
1998	8	1	0	36	1	46	13	19
1999	12	1	0	32	2	47	17	42
2000	8	1	0	28	1	38	5	19
2001	7	2	2	31	0	42	16	13
2002	6	2	0	22	1	31	5	11
2003	6	1	0	28	0	35	5	7
2004	11	1	0	20	0	32	4	6
2005	2	2	0	26	0	30	4	15
2006	13	3	1	24	0	41	9	9
2007	7	1	0	24	0	32	10	20
2008	6	3	1	25	0	35	4	20
2009	9	2	0	18	0	29	7	14
2010	5	0	1	22	0	28	10	10
2011	4	0	1	18	0	23	2	9
2012	10	2	0	20	0	32	5	9
2013	8	1	0	15	0	24	5	14
SKUPAJ	122	23	6	389	5	545	121	237

V zadnjih šestnajstih letih se je na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo zgodilo **545 prometnih nesreč oz. izrednih dogodkov**, v katerih je **umrlo 121 oseb**. Pretežni del izrednih dogodkov se je zgodilo na pasivno zavarovanih nivojskih prehodih, označenih le z Andrejevim križem in sicer 71 %. Na aktivno zavarovanih nivojskih prehodih, ki so zavarovani z zapornicami, polzapornicami ali s svetlobnimi ter zvočnimi znaki, je delež izrednih dogodkov manjši (29 % vseh izrednih dogodkov na nivojskih prehodih).

Zadnje leto (2013) je bilo po številu izrednih dogodkov na nivojskih prehodih eno najvarnejših (primerjalno z letom 2012 zmanjšanje izrednih dogodkov za 25 %), **vendar pa so bile posledice le teh hujše** (primerjalno z letom 2012 enako število mrtvih (5) ter povečanje poškodovanih za 36 %, v letu 2012 - 9 poškodovanih in lansko leto 14 poškodovanih).

Kljub povečanemu obsegu preventivnega in represivnega dela na tem področju, se še vedno skoraj 30 % izrednih dogodkov zgodi na aktivno zavarovanih nivojskih prehodih, kar je predvsem odraz neodgovornega ravnanja ter nizke kulture udeležencev v cestnem prometu.

Graf 1: število izrednih dogodkov na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo za obdobje 1998 – 2013.

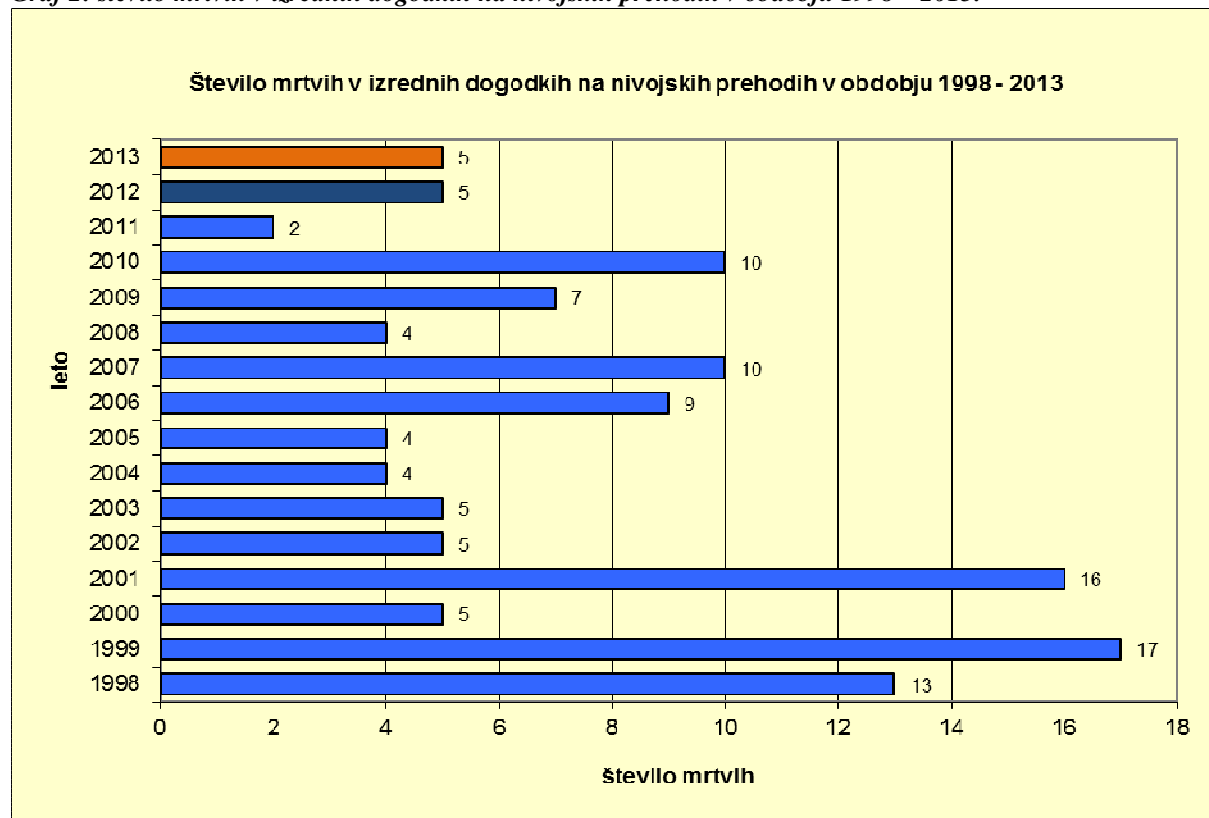
V povprečju se je na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo v zadnjih šestnajstih letih zgodilo vsako leto 34 izrednih dogodkov. Število tovrstnih dogodkov (prometnih nesreč) se v obdobju 2009 – 2011 ni povzpelo čez 30 dogodkov, v letu 2012 pa je prvič po letu 2008 naraslo čez 30. **V zadnjem letu pa smo po številu izrednih dogodkov zabeležili drugo najnižje število izrednih dogodkov v zadnjih šestnajstih letih (24 izrednih dogodkov, od tega trije (3) izredni dogodki na industrijskih tirih, ki veljajo za zaprta območja za javni promet).**

Primerljivo glede na število in posledice preteklih izrednih dogodkov in aktualne problematike varnosti na nivojskih prehodih izstopajo naslednji železniški odseki:

- *Domžale – Jarše –Kamnik,*
- *Ljubljana –Kranj,*
- *Brezovica – Preserje,*
- *Šoštanj –Velenje,*
- *Pragersko –Kidričevo,*
- *Uršna sela – Novo mesto,*
- *Novo mesto – Mirna Peč.*

Pri tem velja omeniti tudi železniško progo Grosuplje –Kočevje, kjer je bil železniški promet za določeno obdobje ukinjen, ob ponovni vzpostavitvi tovornega prevoza pa predstavlja nov moment za udeležence v cestnem prometu. Za tovrstne železniške odseke je potrebno dodatno okrepiti preventivo in osvečanje voznikov o pravilnem ravnanju na nivojskih prehodih.

Graf 2: število mrtvih v izrednih dogodkih na nivojskih prehodih v obdobju 1998 – 2013.

Glede posledic izrednih dogodkov so statistični podatki manj spodbudni, saj je v preteklem letu umrlo enako število kot v l. 2012, število poškodovanih pa se je povečalo za 36 %.

Ključne ugotovitve so:

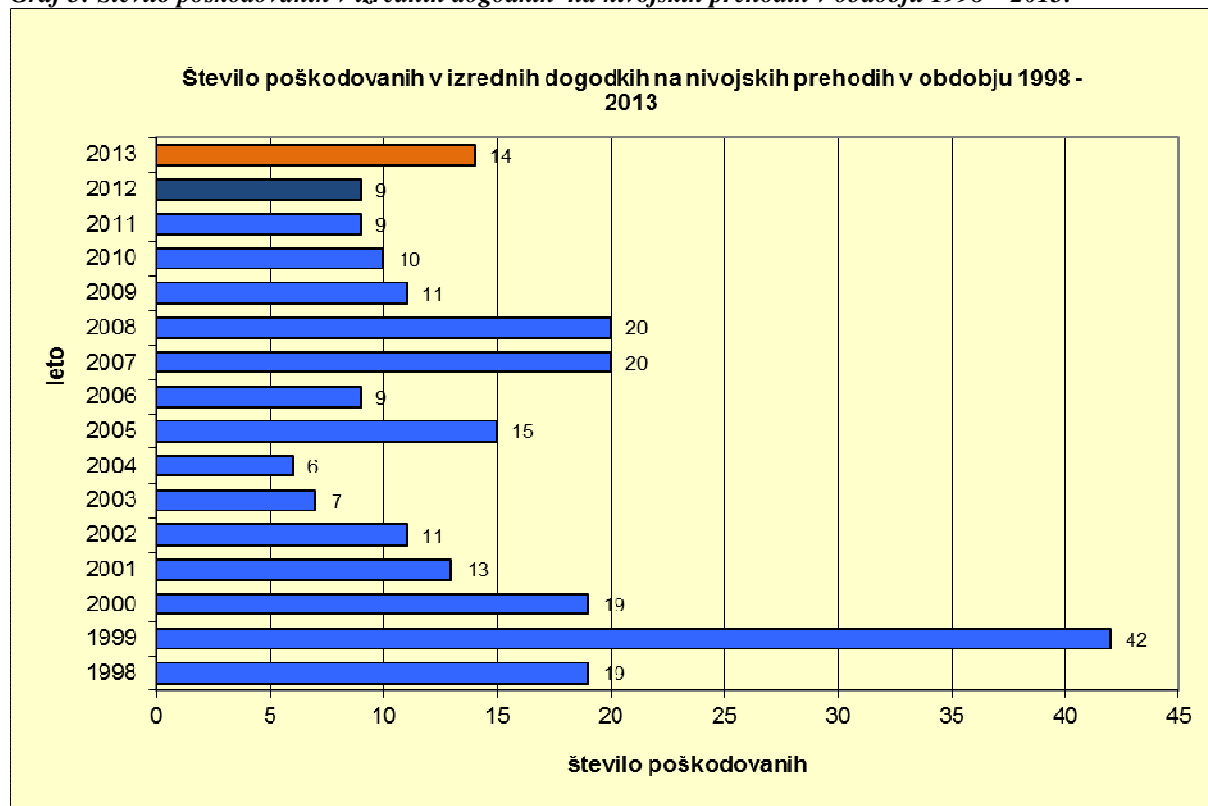
- na nivojskih prehodih so se v letu 2013 zgodili 4 izredni dogodki s smrtnimi žrtvami v katerih je umrlo 5 udeležencev, 14 je bilo poškodovanih;
- med umrlimi udeleženci so bili: 1 peška, 1 kolesar (oba na aktivno zavarovanem nivojskem prehodu - ANPr, nista upoštevala prednosti vlaka) ter 2 voznici in 1 sopotnik (vsi na pasivno zavarovanem nivojskem prehodu - AK, označenim z Andrejevim križem, voznici nista upoštevali prednosti vlaka);
- umrli so bili v večini primerov starejši udeleženci (19, 59, 63, 65 in 85 let);
- večina jih je bila ženskega spola (tri ženske in dva moška, od tega en sopotnik);
- nesreče so se pripetile podnevi, razen nesreče, ki se je zgodila 29. 1. 2013 ob 6:56;
- v vseh primerih je bila vidljivost ustrezna.

Izredni dogodki s smrtnim izidom so se zgodili na naslednjih železniških odsekih:

- Poljčane – Ponikva (naselje Dolga Gora, lokalna cesta, ANPr);
- Škofja Loka – Kranj (naselje Žabnica, lokalna cesta, ANPr);
- Imeno – Stranje (naselje Sveta Ema, lokalna cesta, AK);
- Maribor – Ruše (naselje Bezena, lokalna cesta, AK).

*ANPr – aktivno zavarovan NPr, AK – pasivno zavarovan NPr.

Graf 3: Število poškodovanih v izrednih dogodkih na nivojskih prehodih v obdobju 1998 – 2013.

Statistično gledano je bilo do letošnjega leta število poškodovanih na nivojskih prehodih v upadanju. V letu 2012 je bilo v izrednih dogodkih poškodovanih 9 udeležencev. **V zadnjem letu pa beležimo povečanje poškodovanih za 36 % (14 poškodovanih v desetih izrednih dogodkih na nivojskih prehodih).** Udeleženci so poškodbe utrpeli na naslednjih železniških odsekih:

- *Žalec – Polzela (lokalna cesta, AK);*
- *Pesnica – Šentilj (lokalna cesta, AK);*
- *Domžale – Jarše (lokalna cesta, AK);*
- *Ortnek – Ribnica (lokalna cesta, AK);*
- *Poljčane – Ponikva (regionalna cesta, ANPr);*
- *Grosuplje – Dobropolje (lokalna cesta, AK);*
- *Grosuplje – Kočevje (lokalna cesta, AK);*
- *Zidani Most – Maribor (lokalna cesta, ANPr);*
- *Celje – Velenje (lokalna cesta, AK).*

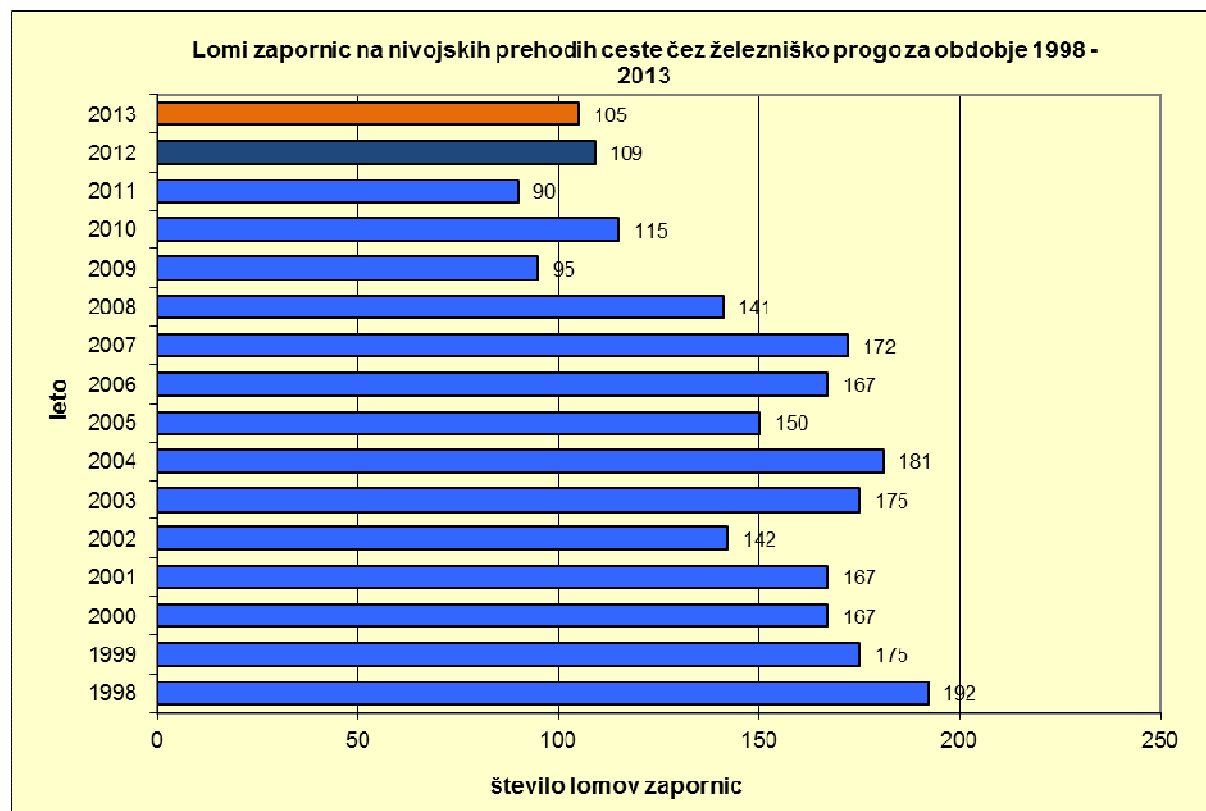
*ANPr – aktivno zavarovan NPr, AK – pasivno zavarovan NPr.

Velikokrat prav človeška nepazljivost in objestnost povzroči izredni dogodek na nivojskem prehodu ceste čez železniško progo. **V zadnjih šestnajstih letih je prišlo do 2.343 lomov zapornic oziroma povprečno 146 na leto, kar kaže na predrznost in neodgovoren odnos udeležencev cestnega prometa do varnosti, prometne signalizacije in opreme.** Graf 4 kaže število lomov zapornic na nivojskih prehodih, kjer lahko vidimo, da se je **število lomov v letu 2013 malenkostno zmanjšalo v primerjavi z letom 2012 (- 4 %)**, vseeno pa je **nad povprečjem števila lomov zapornic zadnjih pet let.**

V primeru, če udeleženec v cestnem prometu poškoduje zapornice ali polzapornice ali ostale varnostne naprave na nivojskem prehodu, mora nemudoma o dogodku obvestiti center za obveščanje (interventna številka 112) ali policijo (interventna številka 113) ter na primeren način zavarovati kraj izrednega dogodka. Manjkajoča ali poškodovana zapornica lahko zavede druge udeležence v cestnem prometu, da prečkajo nivojski prehod v trenutku, ko se približuje vlak. Udeleženci v cestnem prometu se morajo obvezno ustaviti pred nivojskim prehodom, če se zapornice ali polzapornice spuščajo ali so že spuščene. Enako velja tudi v primeru, da na svetlobnem znaku izmenično utripata rdeči luči, ki naznanjata prihod vlaka oziroma, da se bodo zapornice ali polzapornice začele spuščati.

V letu 2013 je bilo evidentiranih 105 lomov zapornic na nivojskih prehodih. V izrednih dogodkih je bilo kar nekaj takšnih, ko je udeleženec v cestnem prometu prečkal aktivno zavarovan nivojski prehod pri spuščeni zapornici. Posledično je na ta način vlak do smrti povozil peško (jan. 2013) in kolesarja (apr. 2013) in se v enem primeru zaletel v vozilo, ki je pred tem pri prečkanju nivojskega prehoda zlomilo zapornico (mar. 2013, materialna škoda brez poškodb). V dveh primerih sta vozila zlomila zapornici in se zaleteli v vlak (avg. 2013 – materialna škoda brez poškodb in nov. 2013 – poškodovana voznica in materialna škoda).

Graf 4: Lomi zapornic na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo za obdobje 1998 – 2013.

4. NADZOR

Na podlagi poročila inšpekcijskega nadzora nad vzdrževanjem predpisane prometne ureditve in signalizacije v območju nivojskih prehodov, ki ga je v času preventivne akcije v letu 2013 ponovno profesionalno opravilo Društvo mestnih, občinskih in medobčinskih inšpektorjev in nadzornikov Slovenije, lahko ugotovimo, da je **problematika neustrezne prometne signalizacije v območju nivojskih prehodov lokalnih cest in železniške proge še vedno prisotna in posledično ne zagotavlja udeležencem v cestnem prometu varnega prečkanja pasivno zavarovanih nivojskih prehodov.**

Nadzor je potekal na območju 13-tih slovenskih občin, skupaj je bilo pregledanih 38 nivojskih prehodov, od tega 45 % nivojskih križanj kategoriziranih lokalnih cest (LC) in železnice, 39 % nivojskih križanj kategoriziranih javnih poti (JP) in železnice in 16 % nivojskih križanj nekategoriziranih občinskih cest ali dostopnih poti in železnice. 63 % pregledanih nivojskih prehodov se nahaja v naselju, 37 % nivojskih prehodov pa je izven naselja.

V okviru poostregega inšpekcijskega nadzora pristojnih inšpektorjev za občinske ceste je bilo med pregledanimi nivojskimi prehodi slaba polovica takšnih, na katerih so bile v zadnjih desetih letih že evidentirane prometne nesreče, od tega na štirih pregledanih prehodih tudi prometne nesreče s smrtnim izidom. Poleg tega, je bilo od pregledanih 38-tih lokacij samo 11 takšnih, kjer ni bil izrečen ukrep inšpektorja za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. **V okviru preventivne akcije v lanskem letu so torej občinski inšpektorji v kar 71 % vseh pregledanih lokacij nivojskih prehodov lokalnih cest čez železniško progo izrekli ukrep za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.**

Največkrat ugotovljene nepravilnosti na območju nivojskih prehodov so bile:

- *neveljavnost in zastarelost prometne signalizacije (v neskladju s področnim pravilnikom),*
- *nezadostna oz. slaba odsevnost prometnih znakov,*
- *manjkajoča ali nepravilno locirana prometna signalizacija,*
- *mehansko poškodovani prometni znaki,*
- *ovire v preglednostnem polju približevanja nivojskemu prehodu.*

V skladu z ugotovljenimi nepravilnostmi so uradne osebe inšpekcijskih organov lokalnih skupnosti v času nadzora izrekle 45 različnih ukrepov, in sicer:

- *zamenjava oziroma nadomestitev obstoječih prometnih znakov v območjih nivojskih prehodov s prometnimi znaki, ki so v skladu s področnim pravilnikom (29%),*
- *dopolnitev predpisane prometne signalizacije (20%),*
- *predlog upravljavcu javne ceste za drugačno označitev nevarnega mesta na cesti s predpisano prometno signalizacijo (29%),*
- *predlog upravljavcu javne ceste za izdelavo elaborata prometne ureditve (11%),*
- *odstranitev ovire v preglednostnem polju nivojskega križanja (7%),*
- *postavitev prometnega znaka v skladu z določbami področnega pravilnika (4%).*

5. UKREPI**AKCIJSKI NAČRT PREVENTIVNE AKCIJE »USTAVITE SE. VLAK SE NE MORE.«**

Zap. št.	VRSTA UKREPA	IZVAJALEC	ČAS IZVEDBE	KRAJ IZVEDBE	OPOMBA
1.	Tiskovna konferenca	AVP	17.2.2014 ob 11. uri	Steklena dvorana, Slovenske železnice, Kolodvorska 11, Ljubljana.	Predstavniki AVP, SŽ, MzIP (DzI, DRSC, IRSPEP), občinskimi inšpektorati.
2.	Distribucija tiskane zgibanke »Ustavi se. Vlak se ne more.«	AVP v sodelovanju s SŽ (potniški promet), lokalnimi SPV-ji, ZZŠAM, Policija, AMZS	17.- 28.2.2014	Postaje, blagajne, potniški vlaki SŽ, policijske postaje, občine, izpostave AMZS, izpitni centri, ZZŠAM.	Poudarek je na občinah z nivojskimi prehodi, kjer izstopa problematika izrednih dogodkov. Distribucija osredotočena na železniške postaje, potniški promet SŽ, v sodelovanju z lokal. SPV-ji.
3.	Avtošole in izpitne komisije posvetijo posebno pozornost varnosti prometa na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo	AVP	17.- 28.2.2014	Povsod po Sloveniji.	Svoje kandidate soočijo z nivojskimi prehodi ceste čez železniško progo.
4.	Priprava e-predstavitve za izvedbo delavnic na lokalni ravni »Ustavite se. Vlak se ne more.« in e-dopisa s preventivno vsebino	AVP SPV	17.- 28.2.2014	Lokalne skupnosti po Sloveniji, lokani SPV-ji, ZZŠAM.	Območja kritičnih železniških odsekov glede na izredne dogodke.
5.	Nadzor prometa in spoštovanja predpisov na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo	Policija	17.- 28.2.2014	Povsod po Sloveniji.	Povratna informacija AVP.

6.	Inšpekcijski nadzor nad vzdrževanjem predpisane prometne ureditve in signalizacije v območju nivojskih prehodov	občinski inšpektorati	17.- 28.2.2014	Število in kraj določi izvajalec.	Terenski pregled - občinski in medobčinski inšpektorati – poročilo DMOMINS o opravljenem inšpekcijskem nadzoru za 2014.
7.	Objava na spletni strani	MZIP, DRSC, IRSPEP, ZŠAM, AMZS, AVP, POLICIJA, SŽ, AŽP, lokalni SPV-ji	17.- 28.2.2014	Spletne strani.	Aksijski načrt, brošura, video in audio vsebine preventivne akcije »Ustavite se. Vlak se ne more.«
8.	Priprava in poenotenje zakonodaje na področju nivojskih prehodov	MZIP, AŽP, AVP	2014	MZIP, AŽP, AVP	Koordinacijo vodi AŽP.

6. INFRASTRUKTURNI IN PROSTORSKI UKREPI NA PODROČJU NIVOJSKIH PREHODOV

Poleg ukrepov, ki se bodo izvajali neposredno v času preventivne akcije, pa je potrebno poudariti pomemben premik na področju infrastrukturnih in prostorskih ukrepov na nivojskih prehodih, ki so predvideni predvsem za letošnje in naslednje leto.

Direkcija Republike Slovenije za ceste bo v letu 2014 izvajala aktivnosti na naštetih projektih:

- trenutno je v gradnji nadvoz glavne ceste G2-107, odsek 1275 preko glavne železniške proge št. 30 Zidani most – Maribor – Šentilj – d.m. v Grobelnem, kjer se ukinja eden najbolj problematičnih nivojskih prehodov v Republiki Sloveniji (gradnja podhoda in ukinitvev treh nivojskih prehodov, glavne ceste G2-107/1275 preko glavne železniške proge št. 30 Zidani most – Maribor – Šentilj – d.m. v km 541+213 in v km 62+387 regionalne železniške proge 32 d.m. – Rogatec – Grobelno ter nekategorizirane ceste v km 62+871 regionalne železniške proge 32 d.m – Rogatec – Grobelno);
- v obratovanje je bil pred kratkim predan nadvoz v Pušencih na G1-2 odsek 1313, preko glavne železniške proge št. 41 Ormož – Hodoš d.m.;
- 8.1.2014 je bil uveden izvajalec v gradnjo predstavitev G1-6 v Ilirski Bistirci, kjer se gradi podvoz pod glavno železniško progo št. 64 Pivka – Ilirska Bistrica – d.m. in ureja 2 nivojska prehoda ter gradi podhod za pešce in kolesarje ter ukinja prehod;
- pričenja se gradnja nadvoza glavne ceste G2-108 odsek 1182 preko glavne železniške proge št. 10 d.m. – Dobova – Ljubljana v Zgornjem Logu pri Litiji;
- gradi se kolesarska povezava Solkan – Plave, ki v celoti poteka ob regionalni železniški progi št. 70 Jesenice – Nova Gorica – Sežana in ureja tudi dostope pod progo;
- v zaključni fazi so državni prostorski načrti (DPN) Krško – Beržice, v sklopu katerega se rešuje 7 nivojskih prehodov preko glavne železniške proge št. 10 d.m. – Dobova – Ljubljana;
- v sklopu DPN za HE Brežice je bila umeščena v prostor vzhodna obvoznica Brežic, kjer se ukinjajo 3 nivojski prehodi na glavni železniški progi št. 10 d.m. – Dobova – Ljubljana;

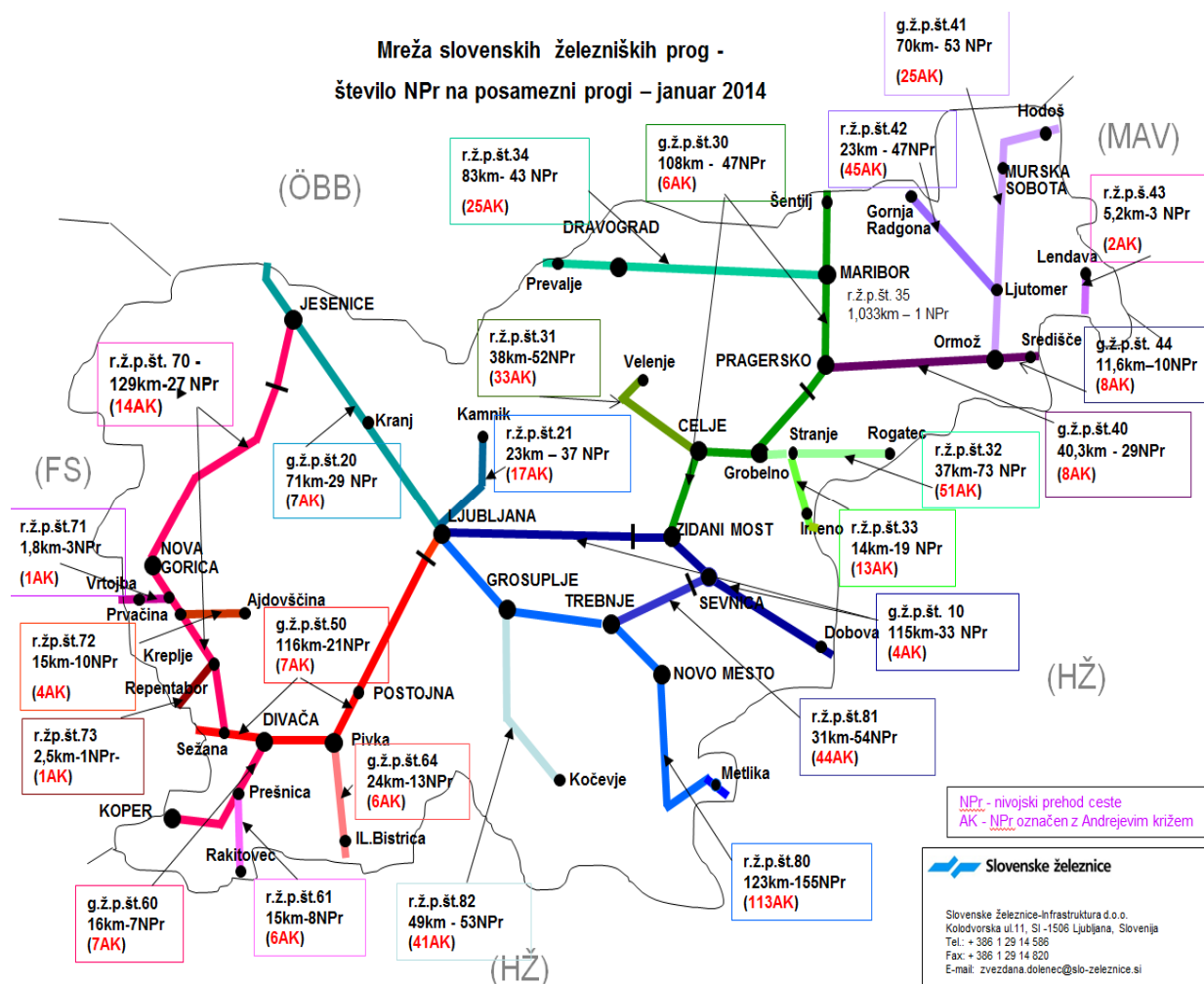
- sprejema se DPN za 3. razvojno os jug, 2. odsek, ki se delno dotika tudi nivojskih prehodov, urejajo se izvenivojska križanja preko regionalne železniške proge št 80 d.m. – Metlika – Ljubljana in tira Novo mesto – Straža;
- sprejt je OPPN Brežnica - Poljčane, 2 nivojska prehoda;
- sprejet je OPPN obvoznice Kidričevo, kjer Sektor za železnice Direktorata za infrastrukturo načrtuje gradnjo podvoza pod glavno železniško progo št. 40 Pragersko – Ormož , v sklopu obvoznice pa podvoz pod industrijskim tirom Talum;
- pripravlja se izvedbeni načrt za reverzibilne pasove 2+1 na Škofljici, vključno z ureditvijo NPr glavne ceste G2-106 odsek 0260 preko regionalne železniške proge št. 80 d.m. – Metlika – Ljubljana.

Poleg tega **Ministrstvo za infrastrukturo in prostor**, Direktorat za infrastrukturo, Sektor za železnice vodi investicije v katerih se bo med drugim reševala problematika križanj cest in železnic in sicer:

- **Modernizacija nivojskih prehodov Pragersko – Hodoš**; gradnja 19 izvenivojskih križanj (12 podvozov, 5 nadvozov ter 2 podhoda za pešce in kolesarje), 27 zavarovanj z avtomatsko napravo za zavarovanje, ukinitev 32 nivojskih prehodov in gradnja 41,7 km povezovalnih cest;
- **Rekonstrukcija in elektrifikacija železniške proge ter nivojskih prehodov Pragersko – Hodoš**; gradnja enega izvenivojskega križanja, zavarovanje dveh nivojskih prehodov z avtomatsko napravo za zavarovanje in ukinitev 4 nivojskih prehodov;
- **Modernizacija železniške proge Grosuplje – Kočevje**; v letu 2014 se predvideva gradnja povezovalnih cest in posledično ukinitev do desetih nivojskih prehodov, v perspektivi pa še gradnja nadvoza, zavarovanje enega nivojskega prehoda in ukinitev petnajstih prehodov;
- **Modernizacija obstoječe železniške proge Divača – Koper**; gradnja treh izvenivojskih križanj, gradnja povezovalnih cest in ukinitev sedmih nivojskih prehodov.
- Priprava DPN za ureditev izvenivojskega križanja regionalnih cest R1-212 odsek 1116 in R3-640 odsek 1373 na Rakeku preko glavne železniške proge št .50 Ljubljana – Sežana – d.m. v km 621+482, v občini Cerknica;

- Priprava DPN za ureditev izvennivojskega križanja Dobova izvoz v km 454+322 na glavni železniški prog št. 10 d.m. – Dobova – Ljubljana, v občini Brežice.

Slika 1: Mreža slovenskih železniških prog – število NPr na posamezni progi (januar 2014)

7. MEDIJSKI NAČRT IN AKTIVNOSTI

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa bo za doseganje ciljev preventivne akcije **organizirala novinarsko konferenco na dan začetka akcije (17. februar 2014)**.

Javnost bomo opozorili na nevarnosti s pomočjo zgibank in plakatov ter prek svetovnega spleta, kjer bodo dodane video in audio vsebine preventivne akcije »Ustavite se. Vlak se ne more.«. Osredotočili se bomo na lokalne skupnosti z največ izrednimi dogodki na nivojskih prehodih: Domžale, Kamnik, Hoče, Brezovica, Novo mesto, Kidričevo, Ljubljana, Medvode, Velenje, Puconci, Dravograd, Ivančna Gorica, Mirna Peč, Žalec, Maribor, Veržej, Grosuplje, Polzela, Šoštanj, Šmartno ob Paki, Rogatec, Dornava, Ormož, Murska Sobota, Križevci.

V okviru omenjene akcije bodo aktivno sodelovali: Slovenske železnice, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (Direktorat za infrastrukturo, IRSPEP, DRSC), občine (občinski SPV-ji, občinska redarstva), Policija, ZZŠAM, AMZS, Javna agencija za železniški promet.

8. ZAKLJUČEK

Edini res učinkovit ukrep za zagotavljanje popolne varnosti na nivojskih prehodih je ureditev nivojskih prehodov s polnimi zapornicami ali pa njihova ukinitvev in izvedba izven nivojskega križanja. Žal je to glede na število nivojskih prehodov in tudi na kategorijo cest, ki križajo železniško progo, nemogoče in tudi ekonomično neopravičeno izvesti.

Zagotovo je usmeritev pospešene izvedbe zavarovanja pasivno zavarovanih nivojskih prehodov ceste čez železniško progo (označenih le z Andrejevim križem) v aktivno zavarovane nivojske prehode pravilna, varna in smotrna rešitev, s katero bodo udeleženci učinkoviteje opozorjeni na nevarnost prečkanja železniške proge. Tudi ukrep zapiranja nefrekventnih in ponekod preštevilnih nivojskih prehodov se lahko izvede še marsikje, ostali pasivno zavarovani nivojski prehodi pa bodo imeli zagotovljeno varnost tako cestnega kot tudi železniškega prometa (predvsem ustrezno signalizacijo, preglednost ter majhno gostoto cestnega in železniškega prometa).

Statistika na tem področju se sicer izboljšuje, vendarle pa je edina prava pot, da bomo število prometnih nesreč in žrtev na nivojskih prehodih resnično zmanjšali, aktivno delovanje na naslednjih področjih:

1. zmanjšanje števila nivojskih prehodov ceste čez železniško progo,

2. ureditev preostalih nivojskih prehodov skladno s predpisi in pogoji za varnost, tako cestnega kot železniškega prometa,
3. vzgoja prometnih udeležencev,
4. izvajanje nadzora nad prometom.

Tabela 3: primerjava infrastrukturnih ukrepov na nivojskih prehodih v povezavi z izrednimi dogodki in posledicami po letih 2001, 2007, 2013.

leto	št. zavarovanih prehodov		št. izrednih dogodkov	mrtvi	telesno poškodovani
	pasivno (Andrejev križ)	aktivno (zapornice)			
2001	691	315	42	16	13
2007	610	334	32	10	20
2013	490	340	24	5	14
primerjava 13/01	-29 %	8 %	-43 %	-69 %	8 %

Poleg naštetega je na področju nivojskih prehodov ceste čez železniško progo potrebno dolgoročno zagovarjati **vizijo nič**, se pravi pozitiven in odgovoren odnos ustvarjalcev ter udeležencev cestnoprometnega in železniškega sistema, ki so s svojim celotnim delovanjem in ravnanjem dolžni preprečiti najhujše posledice prometnih nesreč ter zagotoviti varen dolgoročni cilj: zmanjšati število smrtnih žrtev in hudo telesno poškodovanih na nivojskih prehodih za 50 %, oziroma v letu 2022 ne sme umreti nihče od udeležencev, število telesno poškodovanih pa ne sme preseči 5 udeležencev.

Pričakujemo, da bo letošnja preventivna akcija za povečanje varnosti na nivojskih prehodih ceste čez železniško progo »Ustavite se. Vlak se ne more.« ponovno prispevala k izboljšanju stanja prometne varnosti. Želimo si, da bi letošnja preventivna akcija nadaljevala dolgoročni trend zmanjševanja prometnih nesreč oziroma izrednih dogodkov na nivojskih prehodih in posledično prispevala tudi k zmanjšanju števila umrlih na prehodih. S tem bo namen akcije zagotovo in nedvomno dosežen. Vsekakor pa lahko veliko za svojo varnost naredimo tudi udeleženci cestnega prometa in sicer z doslednim spoštovanjem prometne signalizacije, ki označuje nivojske prehode ceste čez železniško progo in s spoštovanjem prometnih pravil, ki na teh mestih veljajo.

Pripravil: Robert Strah

mag. Igor Velov
v.d. direktorja AVP